

Prof. Ing. Jozef Sládek, CSc. osemdesiatpäťročný

Doyen slovenskej lesnickej zoológie, ornitológ, teriológ a ochranca prírody Jozef Sládek, rodák z Tesárskych Mlynian (25.3.1927) sa dožil osemdesiatych piatych narodenín. Maturant gymnázia v Zlatých Moravciach, absolvent Vysokej školy poľnohospodárskeho a lesnickeho inžinierstva (VŠPLI) v Košiciach. V roku 1952 na umiestenku nastupuje ako asistent na čerstvo založenú Vysokú školu lesnícku a drevársku (VŠLD) vo Zvolene. Tu sa stáva v roku 1973 docentom a v roku 1991 profesorom. Doposiaľ je na Technickej univerzite vo Zvolene aktívnym vysokoškolským učiteľom.

S Jozefom som sa stretol po prvýkrát (virtuálne) ako štrnásťročný gymnazista na stránkach matičnej Prírody (1: 169). Bolo krátko po druhej svetovej vojne, písal sa rok 1946 a mňa zaujal príspevok o päť rokov staršieho súputníka o zlato-moraveckých krakľách belasých. Jozef vtedy k svojmu prvému ornitologickému príspevku pripojil aj vlastnoručne načrtnutú perokresbu. Tým potvrdil, že je nielen pohotovým pozorovateľom, ale i nádejným ilustrátorom. Z článku som sa dozvedel aj tú skutočnosť, že operencom sa venuje už tri roky. Možno teda stanoviť za začiatok jeho spontánneho záujmu o ornitológiu rok 1943. Že to s vtáčkarením myslel naozaj vážne prezrádza pohľad do terénneho zápisníka, taktiež na stránkach Prírody (3: 29-30). Zapisoval si do neho pozorovania z okolia svojho bydliska a naskicoval aktuálne

momentky z vtáčieho sveta. Z jeho záznamov vyžaruje vrúcny vzťah ochránara k prírode a k jej tvorom. V ďalšom takpovediac lyricky ladenom príspevku “Starý dub” (Príroda 3: 40–45) deklaruje svoj vzťah k lesu.

Niet divu, že Jozef Sládek sa stane napokon poslucháčom VŠPLI v Košiciach a demonštrátorom u svojho obľúbeného učiteľa doc. I. Zmoraya. Pod jeho záštitou publikuje svoje ďalšie prvotiny a prekladá knihy ruských ornitológov K. N. Blagosklonova o ochrane a privábení užitočného vtáctva a A. N. Formozova et al. “Vtáky a škodcovia

lesa”. Téma Sládekovej diplomovej práce na VŠPLI s názvom: “Návrh na zriadenie ornitologickej rezervácie v Sennom” bola využitá neskôr pri vyhlásení dvadsaťtisíc hektárov zaberajúcej Štátnej prírodnej rezervácie (1955). Načím poznamenať, že táto ŠPR čoskoro zanikla. Na jej troskách vzniknutá dnešná Národná prírodná rezervácia so starým názvom a novým prívlastkom “Senné rybníky” (1974) s rozlohou iba 213 ha už nepredstavuje niekdajšie “blatá”, ale prevažne umelú (pre vtáctvo síce prítťažlivú) cenózu.

K aktivitám Jozefa na VŠPLI patrí aj usporiadanie výstavy pod názvom “Ochrana prírody a kraja”, ktorú tvorivo pripravil v spolupráci s D. Magicom a M. Manicom. Výstavu gestorovalo Povereníctvo školstva, vied a umení. Slávnostne ju zahájil v Košiciach 1. júna 1952 generálny konzervátor štátnej ochrany prírody J. Matis. V tom istom roku Jozef ukončuje svoje štúdiá ako lesný inžinier. Životný príbeh i profesionálna dráha Jozefa Sládeka je už v ďalších desaťročiach úzko spätá so Zvolenom a s Vysokou školou lesníckou a drevárskou (od r. 1992 Technická univerzita Zvolen), kde od vzniku tejto inštitúcie (rok 1952) úctyhodných 60 rokov nepretržite pôsobí ako vysokoškolský učiteľ a vedec. Na pracovisku dosiahol pozoruhodné výsledky. Predovšetkým vytvoril novú obsahovú a metodickú koncepciu výučby aplikovanej lesníckej zoológie, ktorú realizoval vo viacerých vydaných skriptách z prednášok a cvičení. Dlhé roky viedol študentské vedecké práce (ŠVOČ), diplomantov, neskôr ašpirantov a doktorandov. Mnohí jeho žiaci dosiahli v praxi pozoruhodné výsledky, niektorí v nových prístupoch a možnostiach azda aj predstihli svojho učiteľa, čo je iste príjemné zadostučinenie za vynaložené úsilie. Tak to berie bilancujúc a hodnotiac svoju kariéru sám profesor Sládek.

Nemožno nespomenúť vzornú spoluprácu zoologického pracoviska VŠLD vo Zvolene s Preparatóriom v Žiari nad Hronom, ktorú inicioval a zabezpečoval Jozef s vtedajším vedúcim F. Adamovičom a jeho pokračovateľom J. Bahnom. Prostredníctvom preparatória bolo možné zaobstarat’ bohatý materiál pre faunistický, taxonomický, kraniometrický, bromatologický, anatomický či parazitologický výskum, na neposlednom mieste aj argumentačný materiál pri zdôvodnení ochrany zriedkavých karpatských druhov fauny.

Náš jubilat je autorom či spoluautorom početných vysokoškolských učebníc, napr. Bergl J. a kol. “Myslivosť” (1984), Stolina M. a kol.: “Ochrana lesa” (1985) ako aj úspešných skript zo špeciálnej ochrany prírody (1987). Sládekova publikačná činnosť, či sú to knižné tituly, odborné prípadne odborne-populárne príspevky je priekopnícka. Jeho práce poväčšine nesú pečať aplikovanej zoológie. Sám i v tímovej práci s ďalšími odborníkmi, najmä s A. Mošanským a P. Hellom vytvoril celý rad hodnotných štúdií týkajúcich sa potravnjej ekológie a ochrany dravých vtákov a sov, poznania mäsožravcov, predovšetkým mačky divej, rysa a medveďa a to vždy s dôrazom na ochranu vzácnej karpatskej zveri. Sládek zasiahol i do tvorby terminológie slovenského názvoslovía stavovcov, tematicky načrel aj do histórie slovenskej zoológie a mnohých ďalších koncepčných otázok. Svoje bohaté skúsenosti uplatňoval v poradenskej a organizačnej sfére, za čo sa mu dostalo viacero ocenení.

Jozefa Sládeka proste nachádzame všade tam, kde sa okolo zoológie dačo podstat-

ného deje. Jeho aktívna účasť v poradných orgánoch, komisiách, vedeckých radách a redakciách (*Ochrana fauny, Folia venatoria, Lynx, Folia zoologica, Tichodroma*) je všeobecne známa, má svoju váhu i odozvu. K aktívam patrí účasť vo výboroch viacerých vedeckých spoločností. Stál pri vzniku Stredoslovenskej pobočky Slovenskej zoologickej spoločnosti (1973) i Slovenskej ornitologickej spoločnosti (1985), ktorej je čestným členom. To je iba letmý pohľad, podrobný výklad činnosti by zabral podstatnú časť hodnotenia. Obsiahla analýza príbehu Jozefa Sládeka, vrátane jeho bohatej bibliografie je spracovaná B. Matouškom a R. Kropilom na stránkach *Tichodromy* (10: 199 – 234, 235 – 239 a 15: 260 – 264). Sládekov profil ochrancu prírody s uvedením podrobnejších údajov zhrnul P. Urban (*Chránené územia Slovenska* 51: 34 – 36).

Jozef Sládek sa svojou usilovnosťou, dôslednosťou a korektnosťou vypracoval na špičkového odborníka v ornitológii i v mammalógii. Vo svojej alma mater patrí medzi obľúbených a vysoko vážených vysokoškolských pedagógov. Vychoval celú plejádu naslovovzatých odborníkov, špecialistov, ktorí sú šíriteľmi dobrého mena školy, najmä však svojho skvelého učiteľa. Záverom prichodí konštatovať, že profesor Jozef Sládek, obdarený nevšednou pracovitosťou, cieľavedomosťou a skromnosťou sa dožil svojho vzácneho jubilea pri plnej duševnej sviežosti. Dopusiaľ denne dochádza do svojho kabinetu, aby bol “po ruke” ako živá encyklopédia TU. Nášmu oslávencovi, oddanému to služobníkovi svojej scientia amabilis želám aj v mene tekovských rodákov, aby na poli slovenskej zoológie ešte dlho zotrval a pokračoval v hlbokej orbe s jeho typickým šarmom v dobrom zdraví a pohode.

Ad multos annos!

RNDr. Andrej Stollmann